

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Бібік, Н. М. (2017). Нова українська школа: порадник для вчителя/Під заг. ред. Бібік НМК: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»».
- 2.Поліхун, Н. І., Постова, К. Г., Сліпухіна, І. А., Онопченко, Г. В., & Онопченко, О. В. (2019). Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації.

Яковчук М. В.

*Інститут педагогіки НАПН України,
(Київ, Україна)*

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МОВЛЕННЄВИХ СИТУАЦІЙ

Впровадження компетентнісного підходу у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) є одним із важливих концептуальних положень оновлення змісту та якості освіти. Основним завданням компетентнісного підходу є не лише оволодіння предметними знаннями, але й вміння ефективно застосовувати їх на практиці як інструмент розв'язання різноманітних життєвих завдань.

Формування ключових компетентностей засобами іноземної мови – це тривалий процес, який не закінчується вивченням певної теми спілкування. Робота в цій сфері зумовлюється тематикою, визначеною навчальною програмою для кожного класу. Серед ключових компетентностей є такі, які формуються постійно в процесі навчання іноземної мови, незалежно від теми чи змісту завдань. А є компетентності, які формуються виключно в межах певних тем спілкування.

Для навчання іншомовного ситуатійного спілкування, на нашу думку, є методично доцільними такі види діяльності:

- діалогічне спілкування, коли співрозмовники з'ясовують певні питання і демонструють свою позицію, переконують, (не) погоджуються, висловлюють здивування, власні ставлення до об'єктів спілкування тощо;
- групові дискусії у межах обговорення певних проблем і оприлюднення власних точок зору з їх обґрунтуванням;
- монологічне висловлення за певною темою з демонстрацією та обґрунтуванням своїх думок щодо об'єктів спілкування;
- спілкування у формі листування, у тому числі з допомогою електронних засобів, яке здійснюється в діалогічній чи груповій (конференція) формах у режимі онлайн під час обговорення певних питань, які ситуативно виникають.

Одним із найефективніших прийомів реалізації компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів ЗЗСО є використання мовленнєвих ситуацій – штучно створених у навчальних умовах фрагментах комунікативної взаємодії, які з певними цілями виконують функції, властиві реальним умовам спілкування. Зазвичай процес навчання іноземної мови зорієнтований на виконання двох методичних функцій: навчальної і комунікативної – а тому діяльність на уроці, в якій застосовуються мовленнєві

ситуації, можна розглядати як певну модель реального спілкування. Зміст сформульованих ситуацій має бути чітким, доступним для розуміння учнів, враховувати їхній навчальний та життєвий досвід і потенційні можливості, а також соціальні потреби їхньої майбутньої життєдіяльності.

Проаналізувавши зміст чинних підручників з іноземних мов для учнів 7-8 класів, як основний засіб набуття учнями досвіду спілкування в межах ключових компетентностей, щодо використання мовленнєвих ситуацій як засобів навчання іншомовної комунікації, можна зробити висновок, що більшість із них не чітко орієнтована на систему компетентнісного навчання.

Враховуючи презентовані вище концепти, нами була створена та успішно апробована система мовленнєвих ситуацій для навчання іншомовного спілкування учнів 7-8 класів, орієнтована на розвиток ключових компетентностей учнів у чинній модельній навчальній програмі (Редько та ін., 2021).

Розглядаючи мовленнєві ситуації, проілюструємо технологію їх використання. Ефективне їх застосування можливе лише за умови дотримання певної системи, яка передбачає наявність двох етапів: 1) підготовчого (доситуаційного) і 2) творчого (ситуаційного), упродовж яких в учнів мають формуватися відповідні темі спілкування мовні навички та мовленнєві уміння. На підготовчому етапі виконуються мовні вправи: на підстановку, трансформацію, доповнення речень, заповнення пропусків у реченнях/репліках діалогів, утворення речень за зразком тощо. За результатами виконання таких вправ учні оволодівають операціями добору інформації відповідно до ситуативних обставин, поєднання і логічного структурування інформації, висловлення власної думки, почуттів, ставлення до наявної інформації, узагальнень, формулювання висновків тощо. Зазвичай такі вправи мають містити лексичні одиниці, інформаційно характерні темі спілкування. Важлива роль на цьому етапі також належить умовно-мовленнєвим вправам, які доцільно створювати у формі своєрідних мікроситуацій і на лексичному матеріалі, що відповідає темі спілкування. Лише коли в учнів сформувалися відповідні мовні навички, можна переходити до другого, творчого етапу, де виконуються дії, спрямовані на формування мовленнєвих механізмів, і набувається досвід комунікативної поведінки, що узгоджується із змістом певної компетентності (Редько, 2023, с. 103).

Наведемо зразки комунікативних завдань для організації ситуаційного спілкування, що пропонувалися учням 8-го класу.

Монологічне мовлення

Твій клас організовує екологічний тиждень у школі. Після уроків відбулися збори, де ти взяв участь у організації екологічного проєкту. Розкажи своєму другу/своїй подрузі про цей проєкт. Наведені нижче пункти допоможуть тобі:

- *тема (наприклад, захист тварин);*
- *діяльність у школі (наприклад, відео, вікторина, дискусія) та поза школою (наприклад, інформаційний стенд у пішохідній зоні тощо);*

- коли (під час канікул, на вихідних) ? Витрати (скільки, хто платить);
- підготовка також під час уроків;
- залучення вчителів.

Телебачення відіграє важливу роль у житті людей. Чи любиш ти дивитися телевізор? Розкажи своїм іноземним друзям про це! Наведені нижче запитання допоможуть тобі:

- чи є важливим для тебе телебачення;
- які програми тебе найбільше цікавлять, чому;
- твоя улюблена передача - це ... (де? коли? як довго? про що?).

Порадь їм переглянути цю передачу.

Твій друг/твоя подруга з Німеччини запросив тебе в гості до Гамбурга на два тижні. Напиши листівку з Гамбурга своєму вчителю німецької мови. Розкажи про:

- розташування міста;
- атмосферу;
- визначні пам'ятки;
- мову;
- твої враження.

Багато молодих людей закордоном працюють під час канікул, щоб покращити своє фінансове становище. Вони розносять газети та брошури, доглядають за домашніми тваринами, няньчать дітей. Чи ти коли-небудь працював влітку? Розкажи про свій досвід своїм друзям. Зверни увагу на наступні пункти:

- де ти працював;
- як довго ти працював;
- чи сподобалася тобі ця робота;
- на що ти використав зароблені гроші?

Діалогічне мовлення

Ти отримав електронного листа від свого друга/своїї подруги. Він/вона пише, що хоче організувати велосипедний тур на вихідних. Він/вона хотів би дізнатися, чи приєднаєшся ти до туру. Ти хотів би залюбки приєднатися, але у тебе є кілька запитань. Зателефонуй йому та з'ясуйте:

- як довго;
- привести когось із собою;
- обід;
- дощ?

На уроці іноземної мови ти обговорюєш зі своїми однокласниками важливість вміння вести здоровий спосіб життя. Поспілкуйтеся та з'ясуйте:

- які аргументи ви можете навести на користь здорового способу життя;
- чи займаєтесь ви спортом? Чому? Як часто? Де;

- яка їжа є здоровою? Яка їжа вам подобається та чому?
- чому деякі люди їдять лише фрукти та овочі, а не м'ясо.

Уяви, що ти в незнайомому місті й тобі необхідно дістатися до залізничного вокзалу. З'ясуй у перехожого:

- де знаходиться вокзал;
- на якій вулиці він розташований;
- як туди дістатись.

Отже, реалізація компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів засобами мовленнєвих ситуацій передбачає забезпечувати здобувачів освіти здатністю ефективніше адаптуватися до умов реальної життєдіяльності в іншомовному просторі. Використання мовленнєвих ситуацій у процесі навчання іншомовного спілкування у межах відповідної тематики дає змогу наблизити навчальні дії учнів до реальних умов мовленнєвої взаємодії з представниками інших мов і культур та дотримуватися відповідної комунікативної поведінки у спілкуванні з ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Редько, В. Г., Шаленко, О. П., Сотникова, С. І., Коваленко, О. Я., Коропецька, І. Б., Якоб, О. М., Самойлюкевич, І. В., Добра, О. М., & Кіор, Т. М. (2021). Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Рекомендовано МОН України (від 12.07.2021 наказ № 795). Київ: МОН України.

2.Редько, В. (2023). Технологія компетентнісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів закладів загальної середньої освіти засобами мовленнєвих ситуацій. *Ukrainian Educational Journal*, (1), 96–111. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-96-111>

Лисак Н.А.

*Сумська початкова школа №11 Сумської міської ради
(Суми, Україна)*

МОЖЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСІВ LEARNING APPS TA LEARNING UA. ПОСЛІДОВНІСТЬ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ВПРАВ І ЗАВДАНЬ

Розвиток сучасної освіти нерозривно пов'язаний з інформатизацією суспільства, а інформаційно-комунікаційна компетентність розглядається як пріоритетна. Кожен учитель у своїй роботі шукає такі засоби навчання, які дозволяють найбільш ефективно сформувати пізнавальний інтерес учнів, активізувати їх пізнавальну діяльність, розкрити інтелектуальний потенціал кожного учня.

У мережі Internet розміщено величезну кількість інтерактивних матеріалів і посібників, різних тренажерів і інших освітніх ресурсів. Але багато з них мають ряд суттєвих недоліків:

1.Матеріали пропонуються в готовому вигляді, без можливості внесення змін, зазвичай вони складені до певного розділу або теми, і з цієї причини використання їх до інших тем може бути неможливим.